

Geweld op school ?

In het evangelie dat we zonet hoorden, stelden de hogepriesters Jezus de vraag naar zijn bevoegdheid. Geen vraag uit oprechte interesse, zo blijkt. Kort daarvoor heeft Jezus immers de geldwisselaars en duivenverkopers uit de tempel van Jeruzalem verdreven met de woorden 'Er staat toch geschreven mijn huis zal een huis van gebed heten voor alle volken maar u hebt er een rovershol van gemaakt!' De hogepriesters en schriftgeleerden hoorden dat en zij zochten een manier om hem uit de weg te ruimen, zo staat er verder bij Marcus.

Stilaan spant zich dus een net om Jezus.

De vraag van de hogepriesters is dus een valstrik, een vraag met dubbele bodem. Hun spreken is onwaarachtig.

Jezus pareert deze aanval meesterlijk...

Een leerling roept in volle klas en zagezegt naar niemand 'Ja zo is het gemakkelijk, goede punten halen, als je ma de helft van het werk doet'!

Of een leraar komt in mijn bureau en vraagt fijntjes: 'Geldt hier niet de afspraak dat elke leraar 2 ondersteuningstaken op zich neemt'? Waarin ik onderliggend hoor: 'En juist die ene collega die ik niet kan verdragen, en van wie ik vind dat hij altijd te weinig doet, staat maar één keer op het schema'..

Waar is het geweld op school?

Wie doet wie geweld aan?

Hoe ontmasker je dat?

Hoe probeer je daar geweldloos op te reageren, zodat de spiraal van geweld niet wordt versterkt?

Met deze insteek vroeg Annemie mij de cyclus rond actief geweldloos verzet te besluiten.

Plaats van gebeuren: OLVH-afdeling Spes Nostra

Hoofdrolspelers:

1. 150 tal leerlingen, voornamelijk meisjes in de BSO-richtingen voeding-verzorging en verzorging
2. 25-tal leraars
3. Ouders van eerstgenoemde leerlingen
4. Ikzelf als adjunct-directeur

1. leerlingen: waar veel meisjes samen zijn, wordt niet zo vaak met de vuisten geslagen, wel met woorden, face tot face, of veeleer facebook to facebook..

Ik ga hier voorlopig nog niet in op hoe we met conflicten proberen om te gaan; wél over hoe we deze proberen te voorkomen.

Anouk Depuydt, een Leuvense criminologe schreef een licentiaatsverhandeling onder de titel: 'Re-ligie als antwoord op de-linquentie.'

Re-ligie, in de betekenis van re-ligare: opnieuw verbinden.

De-linquentie: letterlijk: wie de link, de verbondenheid kwijt is..

Heel kort gezegd komt de theorie hier op neer: mensen met wie je verbonden voelt, zal je

geen schade berokkenen, voorwerpen of gebouwen die voor jou betekenis hebben, daar haal je geen vandalenstreken mee uit.

Vanuit die filosofie proberen we op school te werken aan verbondenheid, d.m.v. groepsbevorderende dagen; een anti-pest-week waar leerlingen uitgedaagd worden sterren te verdienen door uitdagingen tot een goed einde te brengen. Bij die uitdagingen (zoveel vriendschapsbandjes maken, een mensenketting rond de eetzaal filmen, graffiti maken in de fietskelder,..) zijn telkens 2 leerlingen uit de derde graad verantwoordelijk voor het welslagen van de opdracht. Belangrijkste opdracht: elke leerling moest aan één uitdaging deelnemen. We zijn voor deze campagne en ons hele anti-pest-beleid genomineerd voor de 'Pesten kan niet prijs' door Jeugd en Vrede.

Is dat een garantie voor een pestvrije school? Uiteraard niet, maar we weven een net van verbondenheid, en zaaien zaadjes van verdraagzaamheid..

Daarnaast is één van de belangrijkste structurele maatregelen om geweld te voorkomen: en dat leerde ik van Patrick: ervoor zorgen dat je als leraar zélf de leerlingen in groepjes verdeelt.

Hoe voorkom je anders het trauma bij leerlingen nooit gekozen te worden, of bij verdeling van sportploegen altijd als laatste over te blijven?

2. Voegen we aan de leerlingen nu de leraars toe.

Sarah wordt op het einde van vorig schooljaar naar mij gestuurd omdat ze, na herhaalde waarschuwing, bleef doorgaan met de vensters versieren met kleefband. De leraar was door gewettigde omstandigheden niet voortdurend bij de klas aanwezig. In de discussie die daarop volgt weigert Sarah haar agenda te geven, slingert de leraar allerlei verwijten naar het hoofd... Gevolg: ze belandt bij mij.

De reacties op incidenten tussen leerlingen, of tussen leerlingen en leraars zijn bij ons op school altijd tweevoudig:

Ten eerste: de leerling krijgt straf of strafstudie – in dit geval- omwille van de herhaling van de feiten én de onbeleefde reactie naar de leraar toe. De straf markeert het feit dat de leerling over de grens is gegaan.

Ten tweede: De relatie met de leraar (of met de medeleerling) moet hersteld worden.. Ik zeg de leerlingen altijd dat dat het moeilijkste is, en dat ik dat ook niet kan afdwingen. Ik kan niet meten of hun excuus oprecht gemeend is, ik kan het wel zien aan hun daden in de volgende weken.

Bij ernstige feiten moet dit herstelgesprek plaats vinden vooraleer de leerling de les terug in mag. De relatie moet hersteld worden, omdat de kwaadheid anders blijft hangen.. Op dergelijke gesprekken ben ik vaak bevoorrechte getuige van hoe ook leraars zich kwetsbaar durven op te stellen, en ook toegeven dat ze daar of daar in de fout gingen. Je kwetsbaar opstellen kan erg krachtig zijn.

Deze situatie (met Sarah) kreeg nog een verrassend staartje: de ganze klas kwam in mijn bureau bekennen dat zij allemaal betrokken waren bij het voorval. Een flagrante leugen, o.a. te zien aan de non-verbale houding van die leerlingen. die niet anders durfden dan mee te komen. Sarah was immers een populaire leerling Een directe aanval op de leraar bovendien: ze verhoopten dat ik zo Sarahs straf zou kwijt schelden, en dus de leraar in zijn hemd zou zetten. Mijn repliek na enig creatief denkwerk: wie ook meedeed aan het bekladden van de

vensters schrijft tegen morgen één blad straf.

Niemand schreef uiteindelijk een blad, maar de revolte viel stil, en Sarah? Die kwam naar de strafstudie én verontschuldigde zich.

3. De ouders

Is er geweld bij onze ouders?

Ja, sommigen ouders komen erg boos toe. Het is de schuld van de school dat de stage niet goed verliep, we deden niet genoeg aan een pestprobleem; Veel van onze ouders vertrekken hierbij vanuit hun eigen minder goede ervaringen met school en vanuit die underdogpositie vertrekken ze met de idee 'en nu gaan we ons eens niet laten doen'!

Rustig gaan zitten en luisteren, hun gevoelens erkennen.. neemt vaak al veel van hun boosheid weg . Ik begin heel vaak met te bevestigen dat het goed is dat ze naar school komen, want daarmee tonen ze hun betrokkenheid.

Bij een moeilijk gesprek schiet me vaak door het hoofd..' Kom Heilige Geest, geef me de juiste woorden om te spreken..'

Maar als je 't mij vraagt gaat het meeste geweld van ouders uit die hun kinderen voortdurend uit de wind proberen te zetten. Helikopterouders zo worden ze soms genoemd.

Neen mevrouw, mijn dochter zal niet naar de strafstudie komen want die straf is niet gerechtvaardigd.. Jawel mevrouw, deze afspraak geldt de relatie tussen mij en uw dochter.

Als u haar verbiedt te komen, vertroebelt dat die relatie én het wederzijdse vertrouwen..

Ouders die hun kinderen voor elke frustratie behoeden, mishandelen hun kinderen..

4. Tenslotte: de leraars onderling en mijn eigen aandeel

In onze leraarskamer geen aparte tafel voor regenten en licentiaten; bij ons wordt de pensionering van een onderhoudsdame vanzelfsprekend op dezelfde wijze gevierd als die van een leraar. Dat maakt me trots.

Vragen die we soms laten opduiken in een viering/vergadering of waarover ik collega's – probeer - aan te spreken:

Hoe waarachtig is ons spreken in de leraarskamer?

Hoe spreken we over mekaar?

Spreken we op klassenraden steeds op die manier zoals we zouden spreken als de ll. erbij zou zijn? (zo staat het in de handleiding)

Kan ik om met die collega die fysisch of psychisch minder aan kan, waardoor ik in de vakgroep dubbel zo hard moet werken?

Zijn we allen attent genoeg om dubbelzinnige boodschappen van leerlingen te ontmaskeren die geen andere bedoeling hebben dan een andere leerling te kwetsen?

En ikzelf: hoe mild ga ik om met collega's die mijn tegenpool zijn? Laat ikzelf toe dat anderen mij bekritisieren?

Ik zou nog uren kunnen doorgaan..

Vrijdagavond hadden we een heel leuk feestje op school; ik heb er ook even serieus gesproken. Excuus gevraagd voor die keren dat ik niet bij machte was vastgeroeste situaties om te buigen, of voor die keer dat ik te moe was om goed te luisteren.. En ik eindigde als volgt.

“En dan wil ik eindigen – op gevaar af wollig te klinken- als utopist, met de wens uit te drukken – en jullie weten wat mij het meest ter harte gaat-:

Dat wij blijven werken aan een team waar we waarchtig spreken met mekaar, waar we niet roddelen,

waar we mekaar geen geweld aan doen,

Waar we mekaar omhoog trekken en steunen

Mekaar stimuleren in het verbeteren van onze professionaliteit.

Dan zijn we tot veel in staat.

Als ik iets weet na 7 jaar, dan dit:

een goed team maakt de sterkte van onze school uit. Dat voelen lln.

En dat hoor ik ook vaak van jullie: ‘We werken erg hard, maar als we mekaar goed verstaan, dan weegt de last licht.

Of om het met een boutade te zeggen: het beste wat leraars voor hun school/hun lln. Kunnen doen, is goed voor mekaar zorgen en goed samenwerken.

Ik wil daar de komende jaren samen met de directeur verder mijn partijprogramma van maken.”

En toen zei ik: ‘Laten we daar nog één op drinken’, maar hier moet ik zeggen: ‘Laten we straks samen aan tafel gaan en het visioen bij mekaar wakker houden’.

Ann Opsomer

De Lier – 28 oktober 2012